

Studium generale

Bachelor i Idéhistorie

Aarhus Universitet, efteråret 2022

Undervisere

Forelæser: Mikkel Thorup

Mentorer: Alberte Bové Rud og Anne Eggert Stevns

Forelæsninger

Torsdage 8-12, bygning 1441, lokale 110

Mentor-grupper

Fredagene 16/9, 7/10 og 11/11 kl. 11-13

NB: Der kan forekomme ændringer i lokaler og tidspunkter. For den aktuelle plan se:
<https://timetable.au.dk/schedule>

Ifht. undervisning, skriveøvelser og jeres senere eksamensopgaver vil jeg anbefale denne ressource:
<https://studypedia.au.dk/>, der er et virkelig godt arbejdsredskab. Vi vil løbende diskutere akademisk arbejde, opgaveskrivning, studieteknik mm.

Indholdet af de tre skriveøvelser samt studiestartsprøven meddeles ved første kursusgang.

FRA STUDIEORDNINGEN

Fagbeskrivelse

Disciplinen har til formål at indføre den studerende i generelle akademiske standarder, herunder universitetets historiske og aktuelle rolle som forsknings-, uddannelses-, videns- og kulturinstitution. Disciplinen introducerer endvidere til den idéhistoriske fagligheds placering i universitetsverdenen og til idéhistoriefagområdet videnskabsteori.

Disciplinen fokuserer på de praktiske, teoretiske og analytiske problemstillinger, der kendetegner akademisk viden, kildekritik og forskellige kildetyper. Der gives en indføring i den akademiske videns- og fremstillingsproces samt generelt til humanvidenskabelig praksis.

Disciplinen skal præsentere den studerende for humanvidenskabelige traditioner og metoder og opøve humanvidenskabelige studiekompetencer, herunder idéhistoriske studiekompetencer.

Faglige mål

Ved bedømmelse af den studerendes præstation lægges vægt på, i hvor høj grad den studerende kan:

Viden:

- diskutere grundlæggende videnskabsteoretiske positioner og problemstillinger
- forstå grundlaget for akademiske tekststandarder
- redegøre for universitetets institutionshistorie og videnspraksisser.

Færdigheder:

- anvende elementære kundskaber inden for litteratur- og materialesøgning
- skelne akademisk argumentation fra ikke-akademisk argumentation.

Eksamen

Studiestartsprøven er tilknyttet dette fag. For nærmere oplysninger om prøvens form og indhold henvises der til <http://kursuskatalog.au.dk/da/>

Censurform: ingen censur

Bedømmelsesform: bestået/ikke bestået

Ordinær prøve: Prøven aflægges som undervisningsdeltagelse jf. studieordningens afsnit 2.1, herunder aflevering af et antal skriftlige øvelser, som underviser præsenterer i undervisningen i løbet af semestret.

Omprøve: Omprøven aflægges som en portfolio, som skal afleveres til bedømmelse i Digital Eksamen inden afleveringsfristen, der er fastsat i eksamensplanen. Den studerende afleverer en besvarelse på de skriftlige øvelsesopgaver, underviser har præsenteret i løbet af semestret. Den samlede besvarelse skal have en maks. længde på 10 normalsider.

Der skal kunne foretages en individuel bedømmelse. Hvis der er dele af portfolioen, der er udarbejdet i en gruppe, skal det derfor tydeligt fremgå, hvilke dele den enkelte studerende er ansvarlig for og hvilke dele den eventuelle gruppe er ansvarlig for.

Undervisnings- og læseplan

NB: Der kan forekomme ændringer i løbet af semestret. Den aktuelle plan meddeles på kursets Brighspace-side

Oversigt

---

1. Hvad er idéhistorie, 1 (1/9)	Information om kursus og eksamen
2. Universitets idéhistorie og aktualitet (8/9)	studiestartsprøve, 1. forsøg AFLEVERING AF SKRIVEØVELSE 13/9: HVAD ER IDÉHISTORIE?
3. Humanioras idéhistorie og aktualitet (15/9)	studiestartsprøve, 2. forsøg Mentorsamtaler 16/9
4. Kildekritik + humanioras fremtid (22/9)	midtvejsevaluering
5. Hvordan skriver man en god idéhistorisk opgave? (29/9)	 AFLEVERING AF SKRIVEØVELSE 4/10: HVAD ER HUMANIORA?
6. Hvad er idéhistorie, 2 (6/10)	 Mentorsamtaler 7/10
7. At skrive idéhistorie (13/10)	slutevaluering (besvar skema)
Ingen undervisning uge 42+43	
8. Seminar om Antropologi og Idéhistorie (3/11)	diskussion af slutevaluering AFLEVERING AF SKRIVEØVELSE 8/11: SYNOPSIS TIL INDIVID OG SAMFUND Mentorsamtaler 11/11

Detaljeret plan

1. Hvad er idéhistorie, 1 (1/9)

Vores første undervisningsgang handler om, hvad idéhistorie er for et fag. Som forberedelse til ugens undervisning start med at hurtigskrive en halv-hel side om, hvad du tænker/forventer idéhistorie er. Bare skriv løs i max 10 minutter uden at rette dig selv eller stoppe op og formulere det helt rigtigt. Bare få noget ned på papiret og brug det evt senere til at stille mig spørgsmål og til gruppediskussionerne.

Der er fem tekster på pensum. Man kan skimme Bavaj-teksten, hvis man vil. Det er en god generel introduktion til idéhistories historie og aktuelle status, men det er vigtigere at koncentrere sig om de øvrige tekster, især Lassen og Skinner-teksterne, der også skal bruges i skriveøvelse 1. Læs dem grundigt efter, hvordan de definerer og afgrænser idéhistorie. Hvad er idéhistorie ifølge teksterne? Hvad er forskelle og ligheder? (lad være med at fortabe jer i detaljerne og de tyske citater i Lassen-teksten, koncentrer jer om definitionerne på idéhistorie). Lassen er tidligere PhD-studerende på Idéhistorie og Skinner er den mest indflydelsesrige, nulevende idéhistoriker. Hjerimitslev og Grumsen kan man også læse lidt hurtigt eller helt droppe, hvis man er presset på tid. Den handler om vores eget fags historie. Endelig er der et par kapitler fra min introduktionsbog til idéhistorie. Jeg vil komme ind på det meste af de kapitler i zoom-forelæsningen men læs undrende, tænk over hvad der virker underligt, hvad der kræver en uddybning, hvad der virker interessant og som du vil vide mere om.

- Skinner, "Hvad er intellektuel historie?"
- Lassen, "Afselvfølgeliggørelse"
- Hjerimitslev & Grumsen, "Institut for idéhistorie, 1967-2004"
- Bavaj, "Intellectual History"
- Thorup, *Hvad er idéhistorie?*, kap. 1+3

2. Universitets idéhistorie og aktualitet (8/9) [studiestartsprøve, 1. forsøg]

Denne gang skal det handle om, hvad et universitet er, dets idé og idéhistorie samt dets mulige fremtider. Start med at læse filosofen Hans Fink's lille tekst "Hvad er et universitet?" og videnskabshistorikeren Naomi Oreskes' "Science isn't always perfect". Oreskes er en af de mest betydningsfulde videnskabshistorikere. Begge tekster handler om, hvad universitetet ideelt og reelt er samt hvilke forandringer, vi aktuelt ser. Vi skal også diskutere universitetets aktuelle udviklinger og diskussioner og til det formål har vi tre tekster + en enkelt hjemmeside: den camerounske filosof Achille Mbembes tekst "afkolonisering af universitetet", et manifest om det ideelle universitet og en dansk studentermanifest og så må I gerne orientere jer her: <https://www.sdu.dk/da/voresverdensmaal>, der handler om Syddansk universitets omstrukturering ifht FN's verdensmål. Læs og tænk over disse forskellige tekster ifht hvad universitets rolle og funktion er og skal være, de kritiske og utopiske tanker om universitetet.

Den danske idéhistoriker Jens Erik Kristensens tekst "Det moderne universitets ide og selvbeskrivelse gennem 200 år" er en universitetets idéhistorie og den kan I læse lidt hurtigt. Læs den ikke efter hver lille detalje men efter hvilke idéer og forestillinger om universitet og videnskab, der har været dominerende til forskellige tider.

Kom også i gang med jeres skriveøvelse. Vi tager en snak om den næste torsdag. Den skal have to komponenter: 1) en redegørelse for forskelle og ligheder hos to af disse tre tekster Lassens, Bavajs og Skinners forståelse af idéhistorie; og 2) med udgangspunkt i de to valgte tekster en diskussion af, hvad idéhistorie er.

Vi får også besøg af Casper Andersen om afkolonisering af universitetet.

- Fink, "Hvad er et universitet?"
- Oreskes, "Science Isn't Always Perfect—But We Should Still Trust It", <https://time.com/5709691/why-trust-science/>
- Mbembe, "Afkolonisering af universitetet"
- Manifesto: Reclaiming our university", <https://reclaimingouruniversity.wordpress.com/>
- "Den gode studerendes manifest", <http://studmanifest.blogspot.com/>
- Kristensen, "Det moderne universitets idé"

AFLEVERING AF SKRIVEØVELSE 13/9: HVAD ER IDÉHISTORIE?

3. Humanioras idéhistorie og aktualitet (15/9) [studiestartsprøve, 2. forsøg]

I denne uge snævrer vi ind fra denne uges generelle fokus på universitetet til et mere specifikt et om humaniora. Filosoffen Hans Fink, som vi også læste tidligere, har skrevet en virkelig god lille tekst om forholdet mellem humaniora og naturvidenskab, som I skal bruge til læsegruppe-diskussion (og senere holdundervisning), vær særligt opmærksom på de ideer og begreber for forskelle og ligheder, der nævnes. Den britiske idéhistoriker Collini, vi også skal læse i næste uge, har skrevet en ret fantastisk tekst om, hvad humaniora er. Læs den efter definitioner på humaniora og hvad det specielle ved humaniora er. De to sidste er markante, nylige tekster, Pedersen m.fl., *Kampen om mennesket* (man må gerne springe s. 15m-19m over) + Bille m.fl., *Verden ifølge humaniora*, der begge argumenterer for humanioras store nytte. Læs dem på samme måde og med det samme blik som den norske undersøgelse og kig evt i indholdsfortegnelsen for at få et blik på humanioras mangfoldighed.

Vi får også besøg af Louise Fabian, der vil tale om universitet og aktivisme.

- Pedersen, Collin, Stjernfelt, *Kampen om mennesket*, ”Indledning”
- Bille, Engberg-Pedersen, Gram-Skjoldager, *Verden ifølge humaniora*, ”Indledning
- Fink, “Naturvidenskab og humaniora”
- Collini, “The character of the humanities”

4. Kildekritik + humanioras fremtid (22/9)

I denne uge har vi to forskellige problematikker. Dels kommer Jakob Bek-Thomsen og snakker om kildekritik. Kildekritikken er et af de vigtigste redskaber i alle historiefaglige discipliner. Men nøjsomheden hvormed man anvender de kildekritiske elementer varierer meget fra fag til fag. Til denne introduktion skal I læse et uddrag af Olden-Jørgensens *Til kilderne! – Introduktion til historisk kildekritik* som giver et godt indblik i hvordan man arbejder kildekritisk. Vi kommer til at se på de enkelte elementer og jeg vil give eksempler på hvordan det kan tage sig ud i en idéhistorisk analyse. I kan læse den italienske mikrohistoriker Ginzburgs *Spor* lidt mere sporadisk og som inspiration til en mere idéhistorisk (Sherlock Holmes metode) måde at formulere det kildekritiske.

Det andet spor handler om diskussionerne om humanioras fremtid. Læs Jordheim mfl., *Hva ska vi med humaniora* (s. 109-140) grundigt ifht argumenter for og beskrivelser af humaniora. Skriv gerne lister med alle de positive og negative ord, der nævnes om humaniora, de argumenter for og imod der nævnes og ikke mindst hvilke idéer om humanioras nytte, der er på spil i teksten. Tekstuddraget er, som I kan se af linket, del af en større norsk rapport om humaniora. Læs på samme måde Pedersens tekst om alt det, som humaniora kan bidrage med til at løse verdens problemer og læs, evt lidt hurtigt, den britiske idéhistoriker Collinis herlige lille tekst om humanioras fremtid(er).

- Olden Jørgensen, *Til kilderne!*, s. 43-86
- Ginzburg, ”Spor”
- Jordheim & Rem, *Hva ska vi med humaniora?*, s. 109-140, tilgængelig på: http://www.frittord.no/images/uploads/files/Hva_skal_vi_med_humaniora_final.pdf
- Collini, “The future of the humanities”
- Pedersen, “Verden står i brand”

5. Hvordan skriver man en god idéhistorisk opgave? (29/9)

Denne gang skal vi være meget praktiske og diskutere opgaveskrivning og litteratursøgning. Vi får dels besøg af en bibliotekar fra Nobelbiblioteket, der vil informere om alle mulighederne for informationssøgning (NB: MEDBRING EGEN COMPUTER) og derudover skal vi snakke opgaveopbygning, akademiske standarder mm. Læs i den forbindelse Hegelund samt Rienecker & Jørgensen (det er tekster, det vil være godt at læse grundigt og hvis råd man bør følge også fremadrettet). Endelig skal vi læse en kort lille tekst af den tyske forskningsfond, Volkswagen Stiftung, der har skrevet et notat (må gerne læses grundigt) om, hvad intellektuel kvalitet er i humaniora. Læs Rienecker & Jørgensen efter, hvordan man skriver en god opgave samt Volkswagen og Hegelund efter hvad god akademisk-humanistisk argumentation er, hvad er 'tilladt' og 'ikke tilladt' i akademisk argumentation. Det vil vi bruge til at diskutere, hvad der gør en undersøgelse akademisk og hvad et akademisk sprog vil sige. Og tænk over, hvad I planlægger at skrive portefølje 2 om. Det kommer vi til at arbejde med om torsdagen, så prøv at komme i gang med nogle tanker

- Hegelund, *Akademisk argumentation*, s. 6-35
- Volkswagen Stiftung, "What is intellectual quality in the humanities?"
- Rienecker & Jørgensen, *Den gode opgave*, s. 23-33, 37-38, 43-53, 57-70, 115-140

AFLEVERING AF SKRIVEØVELSE 4/10: HVAD ER HUMANIORA?

6. Hvad er idéhistorie, 2 (6/10)

De næste to gange genbesøger vi spørgsmålet om, hvad idéhistorie er, og hvad idéhistorikere gør. Vi skal læse to indledninger til idéhistoriske opslagsværker fra hhv. 1968 og 2005 samt indledningen til første nummer af et nyt idéhistorisk tidsskrift fra 2004. Det, I skal læse efter er særligt, hvordan idéhistorie defineres og afgrænses og mere konkret hvordan de to senere tekster adskiller sig fra 1968-teksten. Sammenlign evt også med uddraget fra min lille bog om idéhistorie. Den sidste tekst af den britiske idéhistoriker Annabelle Brett kan læses lidt mere overfladisk. Det er en glimrende introduktion til de internationale debatter om, hvad idéhistorie er som analytisk tilgang og som universitetsfag.

- Wiener: "Preface to the Dictionary of the History of Ideas"
- Horowitz: "Preface to the New Dictionary of the History of Ideas"
- *Modern Intellectual History*, "Editorial"
- Brett, "What is Intellectual History Now?"
- Thorup, *Hvad er idéhistorie?*, kap. 2+afslutning

7. At skrive idéhistorie (13/10)

Vi fortsætter diskussionen af og om det idéhistorie, og denne gang kigger vi helt konkret på en række indledninger til store idéhistoriske værker om hhv Norges, Europas, pædagogikkens og Vestens idéhistorie. Læs dem grundigt efter, hvilke forestillinger om idéhistorie, der er på færde, hvilke valg om kilder, perioder, geografier, læsestrategier mm., der er i teksterne. Vi skal arbejde med deres metodiske valg, så læs efter, hvad de gør og hvordan de begrundes deres valg. Uddraget fra min bog kan læses lidt mere overfladisk.

- Eriksen m.fl., *Norsk idéhistorie*, "Redaktørens forord" + "Tusen års tankeliv"
- Sörlin, *Europas idehistoria*, "Världens ordning"
- Kristensen m.fl, *Pædagogikkens idéhistorie*, "Indledning"
- Jensen, Knudsen & Stjernfelt, *Tankens magt*, "Indledning"
- Thorup, *Hvad er idéhistorie?*, kap. 4-9

Ingen undervisning uge 42+43

8. Åbent seminar om Antropologi og Idéhistorie (3/11) (Andet sted: Nobelsalen, 1485-123)

Vores sidste gang bliver lidt anderledes end de øvrige. Vi afholder et åbent seminar i forbindelse med udgivelsen af en antologi om idéhistorie og antropologi med kapitler skrevet af ansatte og studerende på de to fag og redigeret af mig sammen med to studerende. Dagen vil indeholde oplæg og diskussion af forskelle og ligheder, overlap og samarbejder mellem den idéhistoriske og den antropologiske måde at arbejde på. Læs særligt indledningen til bogen og tænk over, hvordan antropologi og idéhistorie spiller sammen og ikke.

- Larsen, Glasscock & Thorup, ”Indledning”

AFLEVERING AF SKRIVEØVELSE 8/11: SYNOPSIS TIL INDIVID OG SAMFUND

Litteraturliste

- Bavaj, Riccardo (2010). "Intellectual History", http://docupedia.de/zg/Intellectual_History.
- Bille, Mikkel, Anders Engberg-Pedersen og Karen Gram-Skjoldager (2019). "Introduktion", s. 11-20 i Bille, Pedersen og Gram-Skjoldager (red.), *Verden ifølge humaniora*, Aarhus: Aarhus universitetsforlag.
- Eriksen, Trond Berg m.fl. (2001). "Redaktørens forord" & "Tusen års tankeliv" i *Norsk Idéhistorie*, Oslo: Aschehoug.
- Brett, Annabel (2002). "What is Intellectual History Now?", i David Cannadine (red.), *What is History Now?*, Houndsmill: Palgrave Macmillan.
- Collini, Stefan, "The character of the humanities", kap. 4 i Collini, *What are universities for?*, London: Penguin 2012.
- Collini, Stefan, "The future of the humanities", kap. 10 i Collini, *Speaking of universities*, New York & London: Verso 2018.
- Fink, Hans (2000). "Naturvidenskab og humaniora", *Aktuel naturvidenskab*, nr. 4, s. 32-34.
- Fink, Hans (2003). "Hvad er et universitet?", s. 9-30 i Hans Fink, Peter Kjærgaard, Helge Kragh og Jens Erik Kristensen (red.), *Universitet og videnskab. Universitetets idéhistorie, videnskabsteori og etik*, København: Hans Reitzels forlag.
- Ginzburg, Carlo (1986 [1979]). "Spor", *Kultur og klasse*, nr. 54, s. 6-48.
- Hegelund, Signe (2000). *Akademisk argumentation*, Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Hjermitsev, Hans Henrik & Stine Grumsen (2007). "Institut for idéhistorie 1967-2004", *Slagmark*, nr. 50, s. 96-123.
- Horowitz, Maryanne Cline (2005). "Preface" i *New Dictionary of the History of Ideas*, Detroit: Thomson Gale.
- Jensen, Hans S., Ole Knudsen & Frederik Stjernfelt, red. (2006). *Tankens magt*, Kbh: Lindhardt & Ringhof.
- Jordheim, Helge & Tore Rem, red. (2014). *Hva skal vi med humaniora?*, http://www.frittord.no/images/uploads/files/Hva_skal_vi_med_humanoria_final.pdf.
- Kristensen, Jens Erik (2007). "Det moderne universitets ide og selvbeskrivelse gennem 200 år", s. 23-74 i Jens Erik Kristensen m.fl. (red.), *Ideer om et universitet. Det moderne universitets idéhistorie fra 1800 til i dag*, Aarhus: Aarhus universitetsforlag.

Kristensen, Jens Erik, Ove Korsgaard & Hans Siggaard Jensen (2017). *Pædagogikkens idéhistorie*, Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

Larsen, Rithma Kreie Engelbreth, Emma Helena Glasscock og Mikkel Thorup (2022). "Indledning", i Larsen, Glasscock og Thorup (red.), *Antropologi og idéhistorie*, Aarhus: Baggrund.

Lassen, Frank Beck (2012). "Afselvfølgeliggørelse – idéhistoriens raison d'être", *Baggrund*, 22. november 2012, <http://baggrund.com/afselvfølgeliggørelse-idehistoriens-raison-detre>.

Manifesto: Reclaiming our university", <https://reclaimingouruniversity.wordpress.com/>.

Mbembe, Achille (2019 [2016]). "Afkolonisering af universitetet", s. 83-141 i Mbembe, *Nekropolis*, København: Aleatorik.

Modern Intellectual History (2004). "Editorial", *Modern Intellectual History*, vol. 1, nr. 1, s. 1-2.

Olden-Jørgensen, Sebastian (2001). *Til kilderne! Introduktion til historisk kildekritik*, Kbh: Gad.

Oreskes, Naomi (2019). "Science Isn't Always Perfect—But We Should Still Trust It", *Time Magazine*, 24. oktober, <https://time.com/5709691/why-trust-science/>.

Pedersen, David Budtz, "Verden står i brand – humaniora kan give os forståelse", *Politiken*, 16. april 2015.

Pedersen, David Budtz, Finn Collin og Frederik Stjernfelt (2018). "Indledning: menneskebilleder i samfund og videnskab", s. 11-28 i Pedersen, Collin og Stjernfelt, *Kampen om mennesket. Forskellige menneskebilleder og deres grænsestrid*, København: Hans Reitzel.

Rienecker, Lotte & Peter Stray Jørgensen (2022). *Den gode opgave*, 8. udg., Frederiksberg: Samfundslitteratur.

Skinner, Quentin (2005 [1985]). "Hvad er intellektuel historie?", *Semikolon*, vol. 5, nr. 11, s. 13-16.

Sörlin, Sverker (2004). "Prolog" i Sörlin (red.), *Världens ordning. Europas idéhistoria 1492-1918*, Stockholm: Natur & Kultur.

Thorup, Mikkel (2020). *Hvad er idéhistorie?*, Aarhus: Slagmark.

Wiener, Philip (1968). "Preface", s. vii-viii i *Dictionary of the History of Ideas*, New York: Charles Scribner's.

Wolkswagen Stiftung (2014). "What is intellectual quality in the humanities?"